Залуу эхчүүдэд зөвлөлгөө

Хөхөө зөв арчилъя

Амьдрал ахуйгаас ажиглахад ялангуяа залуу эхчүүд хөхөө зөв арчлахгүй гэвс болж, хөх сүүгүй боллоо гэж хүүхдээ эрт хөхнөөс гаргах буюу зарим эхчүүд хүүхдийг гарсан цагаас нь хөхүүлэхгүй тэжээвэр байдалд өсгөхийг эрмэлзэж сүүлдээ өөрийн биед болон үр хүүхэддээ нөхөж баршгүй хохирол учруулахад хүрэх тал байх юм.

Энэ нь хөхний булчирхайн үйл ажиллагааны талаар дутуу дулимаг ойлгоцтойгоос болж байна. Иймд эх хүн бүхний мэдэж байвал зохих зарим нэг зүйлээс тодруулбал:

Хөхний сүү багасах

Сэтгэл санааны хэт цочрол (доройтол) нь хөхний сүү багасах буюу бүрэн үгүй болгоход нөлөөлнө.

Сэтгэл санааны хөдөлгөөнөөс болоод зарим эмэгтэйчүүдийн хөхөнд жирэмсэн болоогүй ч гэсэн сүү орох явдал байдаг нь дээрх тайлбарын үнэн болохыг үзүүлж байна. Хөхний сүү багадалт нь янз бүр байдаг.

Анхдагч хэлбэрийн сүү багадалт. Энэ нь эхнээсээ аваад сүү муутай буюу сүүгүй байна.

Хоёрдогч хэлбэрийн сүү багадалт нь эхэндээ хөхний сүү хэвийн гарч байснаа сүүлдээ сүү багатай буюу сүүгүй болно.

Энэ нь зөв биш хөхүүлснээс буюу эх хэт ядарсан хүнд өвчинд нэрвэгдсэн зэргээс шалтгаална.

Төрсний дараа хэд хэдэн хоногоор сүү бага байх буюу огт сүүгүй байх тал байдаг тул хөхний сүү багадалт, сүүгүй байхыг тэр болгон зөв танихад бэрхтэй.

Хөхний сүү багадалтаас урьдчилан сэргийлэхийн тулд хөхнийхөө сүүг шавхартал сайн хөхүүлэх, илүүдэл сүүг сааж авах заншлыг хэвшил болгох хэрэгтэй.

Калори ба витамин ихтэй сайн чанарын хоол идэж байхаас гадна тайван унтаж, цэвэр агаарт гарч, сэтгэл санааны хүчтэй цочролууд айх, гайхах гомдох, уйтгарт явдлаас аль болохоор зайлсхийж байвал зохино.

Хөх язрах. Хөхүүл эхчүүдийн хөхний толгойн арьсны хучаас эд өнгөц хуурч эмзэглэх явдал олонх эхэд тохиолдох боловч тэр бүр өвчний шинж тэмдэг өгдөггүй. Гэвч зарим эхчүүдийн хөхний толгой язрахдаа өвдөлт үүсгэн хүүхдээ хөхүүлэх аргагүй болдог байна.

Язрал нь өнгөц жижиг байхаас гадна арай гүн буюу бүр гүнзгий шархлаа болж болно. Үүсэх шалтгаан нь хүүхдийг зөв хөхүүлж чадахгүй гараар хөхийг буруу саах, хөхөө зөв арчлаагүй, хэт удаан хөхүүлж үлгүүлэх зэргээс болоод хөхний толгой цэврүүтэн язрах, шархлаа суух хүртэл гэмтэнэ.

Хөхний толгойн язарсан хэсэгт цусархаг буюу идээт тав үүсч болно.

Халдвар нь бохир гар, хувцас, ор дэрний хэрэглэл зэргээс орно. Урьдчилан сэргийлэхдээ хувийн ба цагаан хэрэглэлийн ариун цэврийг сахиж хумсаа авсан байх, өглөө бүр хөхүүл эхчүүд мээм, чээжнийхээ дээд хэсгийг угааж хүүхдээ хөхүүлэх бүрийн өмнө гараа савантай бүлээн усаар 2—3 угаасны дараа 025 хувийн нашатырийн спиртээр норгосон марлаар арчиж байхаас гадна хөхний даруулга хийх хэрэгтэй.

Их эмч Доржготов

ЭЛДЭВ СОНИН

Копрон. Копрон нь зохиомол мяндас бөгөөд түүний хүчлийг анх ямааны сүүнээс гарган авсан бөгөөд Грекээр копрон гэдэг нь «ямаа» гэсэн үг ажээ 1 кг копроноор 80 ширхэг урт оймс нэхэх ба копроноор хийсэн эдлэл нь хөнгөн, уян хатан, бөх, усанд удаанаар байлгахад чанар нь огт мууддаггүй онцлогтой юм.

Копроноор хийсэн эдлэлийг угаасны дараа базах юм уу, индүүдэх шаардлагагүй. Учир нь копрон хатмагцаа үйлдвэрээс гарсан анхныхаа хэлбэрт өөрөө орж чадна.

Интернациональ дуу. Интернационалийг анх 1871 оны 6 дугаар сард Парисын коммунд оролцогч, нэрт яруу найрагч Эжен Потье зохиож, Белгийн ажилчин, хөгжмийн зохиолч Пьер Дегейтер 1888 онд ая оруулсан юм.

Антарктид. Энэ тив 14 сая хавтгай дөрвөлжин км талбай бүхий 200 метр хүртэл зузаан мөсөөр бүрхэгдсэн байхаас гадна мөсөн доороос уулсын оргилууд дөнгөж цухуйх төдий бөгөөд тэдгээрийн өндөр нь заримдаа 5000 метрт хүрдэг байна.

Борц. Хатаасан 214 гр борц 1 кг ястай тэнцэнэ.

Борцыг усанд 40 минут дэвтээх үед 2,4—2,5 дахин өсөх бөгөөд 18 минут чанахад бүрэн болно.

Борцны чанар нь ЗХУ-д Субмимацын аргаар хатаасан махны стандартын шаардлагатай тохирдог юм.

Лабратороор шинжлэхэд борцонд уураг 78 хувь, тослог 11,3 хувь байдаг нь нотлогдсоны дээр 100 г борц 386 их калортай тэнцдэг байна.

Хүний жин. Хүний дундаж жин өндрөөсөө 100-г хассантай тэнцэнэ.

Дээрх хэмжээнээс жин хэтрэхийг таргалах гэнэ.

Харин 30 хувь хүртэл жин нэмэгдэхийг 1 дүгээр, 30—50 бол 2 дугаар, 50-аас дээш бол 3 дугаар зэргийн тарга гэнэ.

Харин эмэгтэйчүүдийн тарга эрэгтэйчүүдийнхээс 2 дахин давуу байдаг аж.

Үзэг. Үг үсгийг бичих бүхэндээ хүн үзгээ өргөдөг. Энэ нь дунджаар минутад 1 кг, цагт 70 гаруй кг ачаа өргөж байна гэсэн үг.

Ажлын өдөр турш бараг л бүтэн тонн ачаа өргөхөд хүрнэ.

Харин Чехословакт хийж байгаа 10 грамм хүрэхгүй жинтэй үзэг бол дээр дурьдсан ачааг өргөхөөс хүнийг чөлөөлж чадах ажээ.

Цай. ЗХУ—д цайны ургамал тарьж эхэлсэн анхны район бол Гүрж юм.

Одоо ЗХУ—д 70000 га руй га газар цай тариалж байна. ЗХУ—ын цайны нэг фабрик сард дунджаар 300 тонн цай хийдэг бөгөөд түүнээс 200 тонны нь манай улсад нийлүүлдэг байна. Цайг тусгайлан хураасан навчаар бэлтгэх ба тэрхүү навчнуудыг 250-300 градус хүртэл халааж машины тусламжтайгаар эвхэж 1 метр зузаан хурааж 12—18 цаг байлгадаг байна.

Манай улсад зориулсан цай хийх фабрик Гүржийн Чаквад байдаг бөгөөд энэ нь өнгөрсөн зууны сүүлчээр бий болсон фабрик юм Тэнд зун 10-20 градус заримдаа 60 градус хүйтрэнэ. Харин өвөлдөө хүйтэн нь гол төлөв 50 градусаас буурдаггүй боловч 80 градус хүрэх удаа цөөнгүй ажээ.

Тоосго. Тоосгыг чанарын нь талаар 75, 100, 125, 150, 200 маркийн гэж ангилна.

75-аас дээш маркийн тоосгыг олон давхар барилгад ашиглана. 75 маркийн нэг ширхэг тоосго 14.6 тонн ачааг дааж чадах ба 1 шоо метр өрлөгт 402 тоосго орно.

Ер нь тоосго нь уртаараа 25 см, өргөнөөрөө 12 см, зузаанаараа 6,5 см байх ба хүнд нь 3,5—4 кг байна.

Б. Цэрэндаш

Ангина өвчин

Ангина өвчин нь хүүхэд багачууд, насанд хүрэгчид, аль ч насны хүнд тохиолддог халдварт өвчин юм.

Миндалин (бүйлсэн булчирхай)-д микроб нэвтрэн орж хэлний угт, залгиур хоолойн амсарт жижгэвтэр дугариг хэлбэртэй үрэвсэл бий болж хэмжээ нь томорч ирнэ.

Хэрэв ангина хүнд хэлбэрээр тусвал хүзүүний тунгалагийн зангилгаа хавдах явдал үзэгддэг.

Ангина саяхан болтол хэсэг газрын өвчин гэсэн ойлголт хэвээр байлаа.

Үнэндээ ч эхлээд хоолой сэрвэгнэж загатнах, миндалин үрэвсэх, юм залгихад хөндүүрлэх зэрэг хэсэгхэн газар мэдэгдэм өөрчлөлт гарна.

Өвчин ихтэй үедээ өвчтөн юм идэх уухаа бэрхшээнэ.

Халуун нэмэгдэн, толгой өвдөж, ууц нуруу булчин үе мөчөөр янгинан өвдөж, халуун ихсэх үедээ дагинан чичирч бие сулрах тэмдэг тодорч ирнэ.

Зарим үед миндалин нь үл мэдэг улайж сөөнгөтөөд түргэн эдгэрэх ба зарим үед хоолой нь зузаан өнгөрөөр хучигдан биеийн байдал доройтон скарлатин, Дифтери өвчинтэй андуурч болохоор ч байдаг.

Хүнд хэлбэрийн үед хоолойд буглаа (нарыв) бий болж 39—40 градус хүртэл халуурч хоолой их эмзэглэж өвдөнө

Уул буглаа нь 4—5 өдрөө өөрөө хагарч болох ба хагарахгүй бол эмчид үзүүлнэ.

Өвчин үүсгэгч микробууд нь амны хөндий, миндалинд байнга оршиж байдаг бөгөөд даарч хөрөх, ядаргаа болох зэргээр бие мах бодийн суларч доройтсон үед микробын хордуулах чанар идэвхжин ангина өвчин үүсгэдэг байна.

Хамраар амьсгалахад гадны агаар хамрын хөндийгөөр өнгөрөхдөө микроб шороо, тоос, химийн элдэв хольцоос чийглэгдэн цэвэршиж бүлээцсэн агаар цааш дамжина.

Хамрын хөндийд ямар нэгэн үрэвсэл бий болох юм уу хамар битүүрч, шууд амаараа амьсгалах явдал тохиолдоно

Энэ үед бичил биет, шороо тоос амьсгалын замын салст бүрхэвч, миндалинд агаарын хамт шууд очно.

Энэ нь ангинаар өвчлөх нэг шалтгаан болно.

Шүд хорхойтсон үед шүдний хөндийд төрөл бүрийн микроб хуралдаж ангина өвчин үүсгэнэ.

Өвчилсөн шүд нь халдварын голомт болдог учир өвчилсөн шүд буйлыг цаг тухайд нь эмчлүүлэх нь ангина өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх найдвартай аргын нэг юм.

Ангина өвчин хүндэрч эндокардит, ревматизм, нефрит, артрит, пиелит хааяа сепсис болдог.

Ийм учраас ангина өвчнийг цаг алдалгүй эмчлүүлж, эмчийн заавар зөвлөлгөөг нарийн чанд биелүүлэх шаардлагатай.

Ангина архагшин олон дахиж миндалин үрэвсэл томорч архаг тонзолит болно.

Энэ үед ам эвгүй үнэртэй болох, хоолой загатнаж ханиалгах, юм залгихад хөндүүрлэнэ.

Ийм тохиолдлын үед миндалиныг ариутгасан уусмалаар угаах, рентген туяа ба хэт ягаан цацрагаар төөнөх зэргээр дэс дараалсан эмчилгээ хийж үр дүн өгөхгүй бол мэс засал хийж миндалиныг авна.

Шим тэжээл сайтай витаминаар баялаг төрөл бүрийн хоол хэрэглэх нь ангина өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх ач холбогдолтой.

Хүнсний зүйлийн витамин багасдаг өвөл хаврын улиралд эмчээс зөвлөлгөө авч төрөл бүрийн витамин авч уух хэрэгтэй.

Ангинаар өвчлөхгүйн тулд биеийн тамирын дасгал, усан засалыг хослуулан хичээллэх (хүйтэн усаар биеэ арчих, булхах, сэлэх) өдрийн дэглэм нарийн баримтлах, буйл шүдний өвчнийг цаг тухайд нь эмчлүүлэх, хамраараа зөв амьсгалж байх нь чухал.

Д. Отгон

Хариуцлагатай эрхлэгч Н.МӨНХӨӨ

(Х—00025) «АНХДУГААР ТАВАН ЖИЛ» СОНИНЫ ҮЙЛДВЭРТ ХЭВЛЭВ.

Орон бүхний пролетари нар нэгдэгтүн

Анхдугаар ТАВАН ЖИЛ

Төв аймгийн намын хороо, А.Д.Х.Гүйцэтгэх захиргааны сонин.

21 дэх жилдээ
№ 46 (1735)

1968 ОНЫ
6 ДУГААР САРЫН 24

ДАВАА

Эмэгтэйчүүдийн байгууллагын зорилт

Эх орондоо социализмын материал техникийн баазыг байгуулж дуусгах их үйлсэд хөдөлмөрчин эмэгтэйчүүдийн гүйцэтгэх роль улам бүр өсөн нэмэгдэж байгаагийн дагуу тэдний улс төрийн ухамсар, хөдөлмөрийн идэвхи, нийт эмэгтэйчүүдийн хүмүүжил соёлын хэмжээг дээшлүүлэхэд чиглэгдсэн олон талт ажиллагааг улс, олон нийтийн байгууллагаас хүчтэй далайцтай зохиох явдал шаардагдаж байна.

Иймээс эмэгтэйчүүдийн байгууллагын зорилт бол эмэгтэйчүүдийн дунд зохиох соёл хүмүүжлийн ажлыг өөрчлөн сайжруулж олон [illegible]бэрээр явуулахад оршиж байна.

Эмэгтэйчүүдийн хөдөлмөрийн идэвх өрнөж улс ардын аж ахуй, соёлын салбар бүхэнд идэвхтэй хөдөлмөрлөж хариуцсан ажилдаа амжилт гаргадаг тэргүүний эмэгтэйчүүдийн эгнээ жил дутам өсөн нэмэгдэж байна.

Манай аймагт БНМАУ—ын хөдөлмөрийн баатар, саальчин Авирмэд, ногоочин Долгор, Бадамсүрэн, БНМАУ-ын аварга тэлчин Дашзэвэг, аймгийн аварга саальчин Зина аварга тэлчин Үдээ, алдарт ногоочин Должинжав нарын зэрэг ажил хөдөлмөрөөрөө алдаршсан эмэгтэйчүүд олон арав байна.

Манай эмэгтэйчүүд нийгэмд эзлэх байр суурийн хувьд ч том хүч болж байна.

Манай аймагт буй Ардын Их [illegible]лын депутатын 23 хувь, аймгийн Ардын Хурлын депутатын 24 хувь, сум хороодын Ардын Хурлын депутатын 30 хувь нь тус тус эмэгтэйчүүд байна.

Мөн Эрүүлийг Хамгаалах байгууллагын ажилтны 80 хувь, соёл гэгээрлийн байгууллагын ажилтны 33 хувь, ХАА—д ажиллагчдын 50 илүү хувь нь эмэгтэйчүүд байгаа ба аймгийн бүх хүн амын 50 гаруй хувийг эмэгтэйчүүд эзлэж байна.

Эмэгтэйчүүдийг нийгэм, улс төр, соёлын амьдралд оролцуулах боломжоог олгож цэцэрлэг, ясли байгуулж олон хүүхэдтэй эхчүүдэд тэтгэвэр олгох зэрэг эх нялхсын талаар олон чухал арга хэмжээг манай нам засгаас авч байна.

Манай аймагт 35 цэцэрлэгт 1545 хүүхэд, 28 сургуульд 9779 хүүхэд хүмүүжиж байна.

Нам, засгийнхаа хайр халамжийн хариуг манай эмэгтэйчүүд хөдөлмөр, сурлага дээрээ амжилт гаргаж, нийгэмд ихийг бүтээн харнулж байна.

Гэвч зарим эмэгтэйчүүдийн соёл мэдлэгийн хэмжээ доройгоос тэдний амьдрал ахуйд соёлч байдал удаан нэвтэрч байгаа явдал бага биш байсаар байна.

Иймээс эмэгтэйчүүдийн дунд зохиох соёл хүмүүжлийн ажлыг эрс сайжруулах нь чухлаар шаардагдаж байна.

Орон нутгийн намын байгууллагын зарим ажилтнууд аж ахуйн ажилд гол анхааралаа тавьдаг боловч эх нялхсын эрүүл энхийн тухай, тэдний боловсрол мэдлэг хүмүүжлийн талаар сул анхаарч эмэгтэйчүүдийн дунд зохиох соёл хүмүүжлийн ажил, тэр ажлын арга хэлбэр хоцорч байгаад санаа тавихгүй явдал үзэгдэж байна.

Эмэгтэйчүүдийн дунд зохиох ажлын чанараас тэдний ухамсар оюунд өөрчлөлт гарч хариуцсан ажилдаа эзний ёсоор хандаж амжилт гаргахын үндэс болно.

Иймд эмэгтэйчүүдийн дунд лекц яриа хийх, үдэшлэг уулзалт зохиох, гэгээрлийн хурал, бригадын өдөр явуулахад эмэгтэйчүүдийг өргөн оролцуулж байх ёстой.

МАХН—ын Төв Хорооны Улс Төрийн Товчооны удаа дараагийн тогтоолуудыг биелүүлж эмэгтэйчүүдийг нам, улс, олон нийт, аж ахуйн байгууллагын ажилд өргөн оролцуулан, удирдах ажилд дэвшүүлэх эмэгтэй боловсон хүчний нөөцтэй байж, эмэгтэйчүүд зонхилж ажиллах орон тоон дээр эрэгтэйчүүд ажиллаж байгааг эцэс болгох нь тун чухал.

Мөн МАХН-ын Төв Хорооноос хүүхдийн хүмүүжлийн талаар гаргасан захидлын заалт бүрийг хэрэгжүүлэхийн төлөө эмэгтэйчүүдийн байгууллага маш их ажил хийх хэрэгтэй.

Аймгийн намын III бүгд хурал, аймгийн эмэгтэйчүүдийн II бүгд хурлын шийдвэрийг биелүүлэхийн төлөө бүх хүчээ дайчлан ажиллах зорилт эмэгтэйчүүдийн байгууллагын өмнө тавигдаж байна.

Уриныш хагалалтанд хэн түрүүлэв

Баянцогтын САА—н захиргаа, ҮЭ—ийн нэгдсэн хороо урины хагалалтын 5 хоногийн болзолт уралдааныг дүгнэв. Тав хоногт урины хагалалтын төлөвлөгөөг хугацаанаас нь 10 хоногийн өмнө 200 хувь биелүүлсэн Отгонбаяр даргатай 2 дугаар бригад уралдаанд түрүүлж 1 дүгээр байр эзлэв.

Өдөр бүрийнхээ нормыг 120-200 хувь биелүүлсэн тракторч Сономцэрэн, Шийтэр, Базарсүрэн, Наянтай, Нүрдэв, Нямдорж нар уралдаанд 1, 2, 3 дугаар байр эзэлж бусдаасаа түрүүлж аймгийн намын XIV бага хурлаа хөдөлмөрийн бахдам амжилтаар угтлаа.

Аймгийн намын бага хурлын өмнө

Худалдаа бэлтгэлийн ажлын амжилт

Угтаалцайдам сумын ХБ-ийн ангийхан энэ онд биелүүлэх улсын бэлтгэлийн төлөвлөгөөт нэр төрлийн 34 зүйлээс 25 нэр төрлийг нь 100-369 хувиар, стандартын бус 5 нэр төрлийн зүйлийг 100-911 хувиар давуулан биелүүлээд байна.

Ноос бэлтгэлийн төлөвлөгөөг 100-116 хувиар биелүүлсний дээр одоо уртын ноосны 50 хувь, тэмээний ноос, ямааны хялгасны төлөвлөгөөг хугацаанаас нь өмнө биелүүлэхийн тул аймгийн Намын XIV бага хурлыг угтаж тодорхой ажлын төлөвлөгөө зохион ажиллаж байна.

Тус худалдаа бэлтгэлийн ангийн ажилчин Жамъянсүрэнгийн санаачлагаар яс хадгалах тусгай сав хийсэн нь машинд ачих хүний хүч хөдөлмөрийг хөнгөвчилж ясыг чанар сайтай хадгалах үлэмж ач холбогдолтойгоос энэ санаачлагыг тасаг фермд нэвтрүүлэх зорилго тавин ажиллаж байна.

Тус ХБ-ийн ангийн ажил урагштай яваа нь тэнд ажиллаж байгаа намын гишүүд ялангуяа тус ХБ ангийн дарга, намын гишүүн Загдын ажиллагаатай холбоотой юм.

Загд улсын төлөвлөгөөт зүйлийг амжилттай биелүүлэхийн тулд хөдөлмөрчдөд ухуулан сурталчлах тодорхой тоо баримттай зурагт эвхмэл самбар хийж гүйцэтгэсэн ажлыг улирал дутамд дүгнэж, социалист уралдааныг эрчимтэй өрнүүлэн ажилладгаас ийм амжилт олж байна.

Намын Хорооны зохион байгуулагч
Ш.Санжаа

Аймгийн эмэгтэйчүүдийн зөвлөлийн бүгд хурал

Аймгийн эмэгтэйчүүдийн зөвлөлийн II бүгд хурал Гачууртын САА-н төвд болж сүүний гарцыг нэмэгдүүлэхэд эмэгтэйчүүдийн байгууллагын зорилтын тухай асуудал хэлэлцэв.

Тус хуралд бүгд хурлын гишүүдээс гадна аймгийн Намын Хорооны нэгдүгээр нарийн бичгийн дарга Ш.Агваансодов, Намын Төв Хорооны зохион байгуулагч Шагдарсүрэн, аймгийн төвийн зарим албан газрын дарга нар, Гачууртын САА-н нам улсын хариуцлагатнууд, тэргүүний саальчид оролцож 15 хүн үг хэлж сүүний гарцыг нэмэгдүүлэх талаар туршлагаа ярилцан, саналаа солилцлоо.

Аймгийн эмэгтэйчүүдийн зөвлөлийн бүгд хурал мал сүргийн тоог өсгөх, түүний ашиг шимийг дээшлүүлэх, ялангуяа арвин их сүү саахад эмэгтэйчүүдийн байгууллага, нийт малчид саальчин эмэгтэйчүүд асар их үүрэг гүйцэтгэж байгаа нь 1967 оны сүүний төлөвлөгөөг Угтаал, Гачууртын САА-нууд амжилттай биелүүлсний дотор Гачууртын САА-н үнээний саальчин, Ардын Их Хурлын депутат Цэндээхүү, Борнуурын САА-н гүүний саальчин Дуламсүрэн нарын зэрэг саальчид улсад сүү тушаах төлөвлөгөөгөө сүүлийн 3—5 жил дараалан үлэмж хувиар давуулан биелүүлж ирснээс тодорхой байна гэж үзлээ.

Гэвч сүүний гарцыг нэмэгдүүлж улсад тушаах сүүний төлөвлөгөөг нийтээр биелүүлэх ажилд орон нутгийн эмэгтэйчүүд жигд тодорхой ажиллахгүй байгаагаас Сэргэлэн, Баянзүрх зэрэг 4 сум сүүний төлөвлөгөөг сүүлийн 3 жил дараалан тасалдуулсан ноцтой дутагдал үзэгдэж байгааг бүгд хурлын гишүүд хурцаар шүүмжлэн ярилцав.

Аймгийн эмэгтэйчүүдийн II бүгд хурал нь аймгийн Намын Хорооны III бүгд хурлаас улс ардын аж ахуй соёлыг, хөгжүүлэх төлөвлөгөөт зорилтоос улсад тушаах сүүний төлөвлөгөөг биелүүлэхэд эмэгтэйчүүдийн байгууллагын идэвхтэй ажиллагааг өрнүүлэхийн чухлыг заасныг удирдлага болгон сүүний төлөвлөгөөг хангаж биелүүлэх ажлыг аймгийн эмэгтэйчүүдийн байгууллагын эрхэм чухал зорилт болгон дэвшүүлж тавьлаа.

Бүгд хурал малын ашиг шим, сүүг нэмэгдүүлэхийн тулд аварга саальчдын туршлагын сургууль явуулах, саальчдын дотор тодорхой чиглэл тогтоон хичээл заалгах, тэргүүний саальчдыг дагуулж сургах, социалист уралдааныг төрөл бүрээр өрнүүлэх зэрэг олон хэлбэрийн ажил зохиож явуулахыг эмэгтэйчүүдийн байгууллагуудад даалгалаа. Цаашид тэргүүний ажиллагаатай хүмүүсийн ажиллагааг тэмдэглэж байх хүндэт дэвтэр буй болгох, тэргүүний саальчдын туршлагыг нэгтгэн дэлгэрүүлэх, сурталчлах ажлыг хүчтэй болгох, сүүний гарцыг нэмэгдүүлэх арга ажиллагаатай холбогдсон лекц ярианы сэдэв гарын авлага, зураг плакатууд гаргахыг аймгийн эмэгтэйчүүдийн зөвлөлд даалгалаа.

Бүгд хурлын төлөөлөгчид Гачууртын САА—н Улайстай дахь Жадамба даргатай саалийн бригад, Толгойт дахь Ган-Очир даргатай саалийн бригадуудаар орж үнээний сүүний гарцыг нэмэгдүүлж арвин их сүү саадаг баялаг туршлагуудтай нь танилцав.

Д.Дашпунцаг

Аймгийн намын бага хурлын төлөөлөгч

Инээмсэглээд үлдсэн хүн

Төвийн артелийн 2 дав хар том барилга хашийн өнгөөр цайвартан, цонхнуудад нь өглөөний нар шижиртэн тусч, бас зуны сэвэлзүүр салхи түүний хөшгөөр наадна.

—Аа! Танайх чинь хуучин Түшээт хаан далай гүний хушуу юм бий.

Тэгвэл Эрдэнэдалайн айл байхнээ гэснээр Уртнасан гуайн бүр багын амьдралтай танилцаж эхлэв.

— Нутгийнхан намайг багад Гэнбэлийн ганц охин Долгорын «нар» нь гэлцдэг байлаа.

Би багадаа юм оёх их дуртай, хонинд явахдаа тоглоомон тэмээний тохош ширээд л утас, зүү бардаг байлаа.

Аав ээж хоёр маань амин хувьдаа арвитай хөрөнгө малгүй болохоор, амьдрахын тул арьс нэхий элдэхээс эхлээд ажил бүхнийг хийдэг байж билээ.

* * *

1938 оны намар цаг, ёстой л говь нутгийн алтан шаргал улирал. Миний хөл өвчтэй. Айл саахалтынхан Гэнбэлийн гозгор охин яагаав гэлцэнэ.

Өвчин улам хүндэрч зөвхөн өдөрт ганц удаа таяг хэрэглэж гадаа гардаг боллоо.

Аав ээж арга буюу ах Цэвэгдоржийг бараадуулан хот оруулж, хуучин «Найман суврагын» орчим задгай гэрт авчирч билээ.

Ээжийн «нар» жаргах цаг болсонгүй. Эмнэлгийн хүч их, өсөх бие чийрэг тул эрүүл болж, төдөлгүй 2 дугаар артелд оёдолчноор ордог байна шүү.

Оёх хүсэл маань . . . гээд л цайвар тунгалаг царайдаа баярын совин илрүүлж цаашид улсад тасралтгүй ажилласан 30 жилийнхээ замналаас ярьж билээ.

* * *

Арваад настай байхад нь аав Гэнбэлийн уйгаржин бичиг зааж өгсний ач ардын засгийн гэгээрүүлэх бодлогын хүчээр Урт насан гуай зэгсэн бичигтэн болж, 20 гаруй жил оёдлын тасгийн бригадын даргаар ажиллаж байна. Одоо Европ хувцасны 3 дугаар зэрэгтэй, ажлын минут бүрт 1 төг 10 мөнгөний ажил бүтээж 5 дугаар сарын төлөвлөгөөгөө 156,4 хувиар биелүүлжээ. Долгор гуайн «нар» хар амиа боддог хүн биш Хамт олныхоо төлөө зүтгэдэг хүн юм.

Бригадын хэмжээгээр өнгөрөгч сард 36500 төгрөгийн үйлдэхүүн хийж үүргээ 111,3 хувиар биелүүлжээ.

Манайхан аймгийн намын 14 дүгээр бага хурал, Ардын Депутатуудын Хурлын III чуулганыг угтаж 15 хоногийн өндөр бүтээлийн ажил зохион, зориг хүсэлтээр дүүрэн ажиллаж байгаа хүмүүс гэлээ.

* * *

Би 1944 онд МАХН-ын гишүүнээр элссэн.

Нам намайг хүний чинээ хүнд хүргэсэн гэж насан турш бодож явдаг.

Амьдрал минь аз жаргалаар дүүрэн, их охин 10 дугаар анги төгсөөд одоо ЗХУ-д сурч байна.

«Ажил гэхээс өөр бодох юм алга» гэж ярилцаж суусан энэ хүн аймгийн намын 14 дүгээр бага хуралд төлөөлөгчөөр сонгогджээ.

Ажил сэтгэл нь цэл залуугаараа яваа нормчин Уртнасан гуай:

—Манай тасгаар олон хүн ирж, үйлчлүүлж байдаг юм . . . гээд л инээмсэглээд үлдсэн юм.

П. Очирбат

Ногоочин баатарын яриа

Батсүмбэрийн САА-н Өдлөг, Баянгол, Сөгнөгөрийн бригадуудын дунд мастер хийж, ургац авах эсэхийг арчилгаа л шийдвэрлэнэ гэж зөвлөн ногоочдын ажлыг зааж зааварлан өглөө үдэшгүй ажиллаж яваа, хөдөлмөрийн баатар Долгор гуайтай уулзаж ярилцвал:

—Манай бригадууд энэ хаврын тариалалтыг САА-гаасаа гаргасан агро удирдамжийн дагуу амжилттай явуулж дуусгалаа.

Одоо суулгасан үрээ хог, ургамал, хорхой шавьжнаас хамгаалж ус чийгээр дутагдуулахгүй байж арвин ургац авах явдал бидний зорилт болж байна.

Мөр хоорондын борной долтыг дан техникээр, цэвэрлэгээг гараар хийж хорхой шавьжийг устгах хорнууд цацах, байцааны маналтыг хийх зэргээр тун завгүй хөдөлмөрлөцгөөж байна.

Ялангуяа ус чийгээр дутагдаж, илүүдэж байгаа эсэхийг үргэлж шалгаж тухай бүрд нь арга хэмжээ авч байхгүй бол болохгүй. Иймд бид их үер орж талбайд хэт их орсон усыг гаргах, ус дутагдалтай үед ус оруулах суваг шуудуу татацгааж байна.

Энэ бүхнийг өдөр бүр уйгагүй нямбай хийж байж л арвин ургац авна шүү дээ! гээд баатар Долгор гуай яриагаа үргэлжлүүлэн аль бригадууд ажлаараа түрүүлж явна вэ? гэж асуусанд:

—Пүрвээ даргатай Сөгнөгөр, Ёндон даргатай Өдлөгийн бригадуудын ажил тун жигд сайн явагдаж байна.

Өдлөгийн бригадын Намсрай даргатай төмсний механикжсан салааныхан хариуцсан талбайнхаа арчлалтыг сайн хийж намрын хураалтанд бүх техникээ бэлэн болгоод байна.

Тус бригадын Лувсандаш, Гантөмөр, Сөгнөгөрийн бригадын Должинжав, Ичинхорлоо нарын зэрэг тэргүүний ажиллагаатай ногоочид, техникчид арвин ургац авахын үндэс болсон арчлалт тордолтыг бусдаа хушуучлан хийж байна гэв.

М. Самдан

Эгч, дүү хоёр

Тэнгэр эвгүй болж бороо орохын түрүүчээр Цэвэлийн аав.

—Цайгаа сайн ууж аваарай охин минь. Аав нь хонио билчээж байя гээд гарлаа. Цэвэл цай ундаа уучихаад билчээрт гарч яваа хонио даган тогтоож явсаар гэрээсээ нилээд холдов.

Бороо ширүүсч хоньд нь уруудах төлөвтэй боллоо. Цэвэл уруудсан хонио тогтоон явсаар гэрээсээ өнгөрчихөв. 16 настай жижигхэн охиныг байгаль сорих шиг болон ширүүн бороо улам шавхчина.

Хоньтойгоо уруудсаар явтал шөнө болж бороо шуурга болон хувирав.

Хөвөнтэй дээл, цэмбэн цувнаас өөр зузаан хувцасгүй Цэвэл охин хонио аюулаас аврах арга хайсаар өөрийн даарах норохыг мартан тэмцэж явтал гэнэт саравч дайралдан хонио саравч руу оруулаа.

Шөнийн харанхуйд хониныхоо урдуур ээрэн гүйж биеэ дулаацуулж байв. Гэтэл хол газар жижигхэн хүүхэд хашгирах сонсогдох нь Цэвэлийн дотор айх, гайхах бодол оруулав. Жижиг хүүхэд улам ойртон хашгирч «Эгчээ та хаана байна?» гэж дуудах нь өөрийн дүү Гонгорын дуу мөн байлаа. Бүрэн сумын «Бүрэндэлгэрэх» нэгдлийн энэ эгч, дүү хоёр ингэж цасан шуурга, хүйтэн бороонд хөдөө 4 хоног нийгмийн 500 гаруй хонийг ээрч нэг ч мал үхүүлэлгүй гэртээ ирж суурийн бүх малчдыг баярлуулсан байна.

З. Долгоржав

АЖИЛСАГ ЗАЛУУ

Бүх Холбоотын Ленинний Комсомолын 50 жилийн ойд хөдөлмөрийн өрнүүн амжилтаар бэлэг барьж байгаа залуус манай аймагт олон байна.

Алтанбулаг сумын Монгол-Солонгосын найрамдлын нэрэмжит «Хөдөлмөр» нэгдлийн үйлдвэр бригадад сумын төвийн ус зөөгчөөр ажиллаж байгаа Цэмбэл овогтой Рэнцэнханд 1966 оноос одоо болтол нэг төрлийн ажил дээр үр бүтээлтэй ажиллаж байна.

Энэ залуу 1967 оноос эхлэн өөрийн санаачлагаар нэгдэлдээ 10 гаруй эмнэг морь уналга ба тэргэнд сургаж өгчээ.

Ердийн хөсгийн залуу тээвэрчин залуу Рэнцэнханд сумын төвийн хөдөлмөрчид, үйлчилгээний олон салбарууд, нэгдлийн барилга, тарьсан мод урга малыг услах ажлыг чадмаг хийж байна.

Энэ залуу 1967 онд хоёр морин тэргээр 576085 литр ус тээвэрлэсэн юм.

Одоо 1968 оныхоо төлөвлөгөөт үүргээ хугацаанд нь 100 хувь биелүүлэх боломж бүрэн байгаад итгэл төгс ажиллаж байна.

Ю. Чойжилсүрэн
(Алтанбулаг сумын АДХГ Захиргааны орлогч)

Орлогын төлөвлөгөөг биелүүлэх үндэс

Орон нутгийн орлогын төлөвлөгөөний биелэлтийг өнгөрсөн оны мөн үеийнхтэй харьцуулахад нилээд доогуур биелэлттэй байгаа нь биднээс улам илүү хүч чармайлтыг шаардаж байна.

Аймгийн орлогын 70 гаруй хувийг эзэлж байгаа үйлдвэр аж ахуйн газруудын ашигт ажиллагааг дээшлүүлж, үйлдвэрлэлийг эдийн засгийн гүнбат мэдлэгтэй удирдах явдал хэзээ хэзээнээс чухал боллоо.

1967 оны жилийн эцсийн тайлан балансын дүнгээс судлахад аймгийн хөмжээний үйлдвэр аж ахуйн газруудын төлөвлөгөөт бус алдагдал 212,8 мянган төгрөг байгаа нь аж ахуйч биш ажиллагаанаас голлон шалтгаалжээ.

Зөвхөн Зуунмод хотын ХБ—ийн анги жилийн эцсийн тайлан балансаар 80,0 гаруй мянган төгрөгийн төлөвлөгөөт биш алдагдал гаргаж түүндээ тодорхой дүгнэлт судалгаа хийлгүй, ашгийн төлөвлөгөөг биелүүлэх бололцоогоо алдаж байна.

Гэтэл дээрх алдагдал нь хотын ХБ—ийн ангийн удирдах хариуцлагатнуудын ажлын хариуцлагагүй, ажлаа урьдчилан зөв тоо цоолж судлаагүйгээс болсон байна.

Орлого хуримтлалыг арвижуулахын нэг үндэс нь үйлдвэр аж ахуйн газруудын хооронд аж ахуйн гэрээ байгуулан үйлдвэрийг хэвийн ажиллагаатай жигд ажиллуулж бүтээгдэхүүний борлуулалтыг цаг хугацаанд нь явуулж байдагт оршино.

Аймгийн Үйлдвэрлэлийн хоршооллын холбоо, Хүнсний комбинат зэрэг үйлдвэрийн газрууд өөрсдийн үйлдвэрлэж буй бүтээгдэхүүний үзэмж чанарт анхаарч, хөдөлмөрчдийн хэрэгцээг хангаж байгаа эсэхэд нь хяналт тавьдаггүй зөвхөн худалдааны байгууллагад найддагаас бэлэн хувцас, гоймон зэрэг нэр төрлийн үйлдэхүүн сүүлийн үед удаан гүйлгээтэй бараанд тооцогдох болжээ.

Бэлэн бүтээгдэхүүний борлуулалт удааширснаас зээлийн хугацаа хэтрэх, үргүй зардал гаргаж, ашигт ажиллагааг бууруулах зэрэг хандлага, худалдаа бэлтгэлийн байгууллагууд ба артелиуд дээр үлэмж хэмжээтэй байгаад дүн шинжилгээ хийвэл зохино. Аймгийн дотоодын хэрэгцээнд худалдаж байгаа малын тарга тэвээрэг муу байгаагаас үлэмж хэмжээний алдагдал учирч байгаа юм.

Иймээс дотоодын хэрэгцээний малын хүч таргыг дээд зэргээр авахуулах зорилгоор харилагыг сайжруулах хэрэгтэй байна. Улс, аймгийн орлогын төлөвлөгөөг биелүүлэхэд МАХН—ын Төв Хорооны IV бүгд хурлын түүхэн шийдвэрийг хөдөлмөрчдийн дунд сайн сурталчилж, аж ахуйн дотоод нөөц бололцоог дайчлах ажлыг бүх нийтийн хөдөл-

Аймгийн АДХ-ын Гүйцэтгэх Захиргааны хурал

Нам, засгийн тогтоол шийдвэрийг ширхэгчлэн биелүүлье

6 дугаар сарын 16—ны өдөр Өнжүүл сумын төвд аймгийн Ардын Депутатуудын Хурлын Гүйцэтгэх Захиргааны гишүүдийн өргөтгөсөн хурал болж „БНМАУ—ын Сайд нарын Зөвлөлийн 1967 оны 319 дүгээр тогтоолыг хэрхэн биелүүлж байгаа“ тухай тус сумын Ардын Депутатуудын Хурлын Гүйцэтгэх Захиргааны дарга Д. Аюушийн илтгэлийг хэлэлцэв.

Сумын Ардын Депутатуудын Хурлын Гүйцэтгэх Захиргаа, улс ардын аж ахуй, соёлын төлөвлөгөөт зорилтуудыг биелүүлэхэд нам, засгийн болон аймгийн Намын Хороо, Ардын Депутатуудын Хурлын Гүйцэтгэх Захиргааны тогтоол шийдвэрийг өөрийн ажилд мөрдлөг болгон ажиллаж ирсэн боловч одоогийн шаардлагад хүрч чадаагүй байна.

Сумын захиргаа удирдах дээд байгууллагын тогтоол шийдвэрийг биелүүлэх зохион байгуулалттай арга хэмжээ авч, биелэлтийг дүгнэх, ялангуяа байнга дагаж мөрдөж байгаа хууль тогтоомжуудыг нэгдэлч олон түмэнд таниулах, хүмүүсийн улс, төр, хууль эрхийн мэдлэгийг дээшлүүлэх талаар зохиосон ажил хангалтгүй байна. Сумын Гүйцэтгэх Захиргаа өнгөрсөн онд төлөвлөгдсөн гол асуудлуудаас бүртгэл тооцоог сайжруулах арга хэмжээ, социалист уралдааныг дүгнэх, худалдаа үйлчилгээний ажил, тэмээ хонины ноос авалт, ашиглалт, хөдөлмөрчдийг киногоор үйлчлэх ажлыг сайжруулах, эмнэлгийн ажилд шинэ санаачлага, тэргүүн туршлага нэвтрүүлэх талаар, олон нийтийн шүүхийн ажлын тухай зэрэг чухал чухал асуудлуудыг хэлэлцээгүй тасалдуулсан байна.

Тус сумын Ардын Депутатуудын Хурлын Гүйцэтгэх Захиргаа, харъяа байгууллагуудад тавих төрийн хяналт шалгалтыг сайжруулж гаргасан тогтоол шийдвэртээ гүйцэтгэлийн шалгалт хийх талаар муу анхаарч ажилласнаас 1967—1968 онуудад гаргасан тогтоол шийдвэрийн 50-иас 70 хувьд нь гүйцэтгэлийн хяналт шалгалтыг хийлгүй урсгалд нь тавьж ирсээс албан хариуцлагатны ажил хариуцах хариуцлага суларч энэ нь улс ардын аж ахуйн төлөвлөгөөт зорилгыг биелүүлэхэд нөлөөлсөн байна.

Сумын Ардын Депутатуудын Хурлын Гүйцэтгэх Захиргааны дарга байсан Д. Аюуш нь төрийн захиргааны байгууллагын ажлыг жигд сайжруулж аппаратыг хөнгөн шуурхай болгож сум нэгдлийн хөдөлмөр зохион байгуулалт, хүмүүсийн хариуцлагыг өндөржүүлэх талаар тууштай ажил зохиогоогүй ялангуяа мэргэжилтэн хариуцлагатнуудыг ажилд нь эзэн болгох, удирдах байгууллагын шийдвэрийг биелүүлэхэд хариуцлагагүй ажилласан байна.

Сумын захиргааны гишүүн ХБ ангийн дарга Г. Ишжамц, нэгдлийн орлогч дарга н. Төмөрпүрэв, Эвлэлийн Хорооны дарга Б. Шатар нарын зэрэг хариуцлагатай хүмүүс ажил сайжруулахад хүчээ дайчлахын оронд дутагдалтай эвлэрч биеийн амрыг харж суудаг болсон ба сумын Гүйцэтгэх Захиргаанаас өгсөн үүргийг биелүүлэхийн оронд хий маргах нүд хуурч арга цаан өнгөрөөх зэргээр зохисгүй байдал гаргаж байжээ. Зоо-мал эмнэлгийн салбарын эрхлэгчээр ажиллаж байсан малын их эмч н.Дамдинжав нь БНМАУ-ын мал эмнэлгийн албаны дүрмийг биелүүлээгүйгээс 1967 онд 2,8 мянган малыг өвчнөөр хорогдуулж байсан ба урьдчилан сэргийлэх тарилга 70 гаруй литрийг хугацаанд нь тарилгүй өнгөрөөснөөс олон мянган төгрөгийн эмийг хэрэгцээгүй болгожээ.

Тус сумын 3 дугаар бригадын малын бага эмч н. Лодон хариуцсан бригадынхаа малыг эрүүлжүүлэх талаар санаа тавихын оронд сумын удирдах хариуцлагатнуудаас өгсөн үүрэг даалгаврыг удаа дараалан эсэргүүцэж өөрийн дур зоригоор авирлаж байснаас нэгдлийн үйлдвэрлэлийг үлэмж хэмжээгээр хохируулж байсан бөгөөд н. Лодон аймгийн Ардын Депутатуудын Хурлын Гүйцэтгэх Захиргааны гишүүдийн хурал дээр ч дутагдлаа хамгаалж зарчимгүй байдал гаргаж байснаас арга хэмжээ авагдсан билээ.

Сумын Гүйцэтгэх Захиргаа сумынхаа чуулганд депутатуудаа бүрэн хамран оролцуулах талаар муу ажиллаж байсны гадна төрийн захиргааны ажилд депутатуудыг татан оролцуулж гаргасан шийдвэрийг хөдөлмөрчдөд сурталчлан биелүүлэх ажлыг зохион байгуулахад тэдний хүчийг муу ашиглаж байв.

Гүйцэтгэх Захиргааны аппаратын зарим ажилтан сэхээтнүүдийн улс төр, хууль эрхийн мэдлэг дорой,байнга дагаж мөрддөг хууль тогтоомжуудыг мэдэхгүй явдал өргөн хэмжээтэй үзэгдэж байгаа ба сумын захиргаанаас энэ талаар санаачлага тавьж хөдөлмөрчдийн мэдсэн байвал зохих хууль тогтоомжуудыг сурталчлах ажил хангалтгүй зохиогдсоны дээр ажлын цагийг үр бүтээлгүй өнгөрөөх,ажил таслах, нийгмийн тустай хөдөлмөрөөс зайлсхийгчдийг ажилд татан оруулах нийгмийн өмч хөрөнгөнд эзний ёсоор хандахгүй байгаа зэрэг явдлуудтай тэмцэх тэмцлийг урсгалын байдалтай явуулж иржээ.

Сумын захиргаа сууръ бригадыг ажиллах хүчээр шаардлагатай үед нь хангах үндсэнд тухай бүр хөдөлмөрийн үзлэгийг хийдэггүй учраас сумын төвд олон арван хүн ямарч эрхэлсэн ажилгүй зүгээр сууж байхад саалийн тасгуудад саальчаар дутагдах явдал их хэмжээтэй үзэгдэж байна.

Сумын хэмжээгээр хөдөлмөр зохион байгуулалт хангалтгүй сууръ, бригад, албан байгууллагуудын хооронд социалист уралдааны олон хэлбэрийг өрнүүлж ажиллахгүй бригадууд ердийн хөсгийг байнга ашиглах, морь тэмээдийг тэргэнд сургах, малаас гарах ашиг шимийг дээд хэмжээгээр ашиглах зэрэг дотоод нөөц бололцоог дайчлан ажиллахад эдийн засгийн нарийн тоо цоотой ажиллах явдал хангалтгүй байна.

Сумын Ардын Депутатуудын Хурлын Гүйцэтгэх Захиргааны дэргэдэх төрийн олон нийтийн үүсгэл санаачлагын байгууллагууд, С. Цэдэв даргатай захиргааны комисс, Д.Самдан даргатай насанд хүрээгүй хүүхдийн хэрэг эрхлэх комисс, н. Төмөрпүрэв даргатай олон нийтийн шүүх, үйлдвэр худалдаа, тээвэр холбооны байнгын комисс н. Нацагдорж даргатай ХАА—н байнгын комисс, н. Банзрагч даргатай соёл гэгээрэл, Эрүүлийг Хамгаалах, хууль дүрмийн байнгын комиссуудын ажил одоогийн шаардлаганд хүрч чадаагүйн дээр өөрсдийн үүрэг зорилгыг биелүүлж, зохих дүрмийнхээ дагуу сум орны төлөвлөгөөт зорилтуудыг биелүүлэхэд тодорхой үр бүтээлтэй ажил зохиосонгүй.

Ийм байдалд сумын захиргаа дүгнэлт хийж төрийн олон нийтийн үүсгэл санаачлагын байгууллагуудын ажлыг дэмжих тэдэнд ажиллах бололцоо олгох, зохих заавар зөвлөлгөөн өгөх, төрийн захиргааны ажилд туслалцуулах ажлыг муу зохион байгуулж ирсний улмаас сумын хэмжээний нийт байгууллагуудад холбогдох дээд газрын тогтоол шийдвэрийг биелүүлэх ажиллагаа жигд биш ялангуяа гуанз, халуун ус, төрөхийн өмнөх байр, цэцэрлэг зэрэг үйлчилгээний газрууд удаа дараалан хаагдаж байсан бөгөөд гуанз, цэцэрлэг,сургуулийн хүүхдийн хоолны амт чанар муу, нэр төрөл цөөн, хүнсний ногоогоор байнга дутагдаж ирсэн байна.

Төрөхийн өмнөх байрны үйлчилгээ, эх нялхасын эрүүл мэндийг хамгаалах талаар хангалтгүй ажиллаж байна.

Тус сумын хэмжээнд хууль зүйг зөрчих явдал үлэмж хэмжээгээр оршиж байна.

Сүүлийн 2 жил дараалан албан журмын ноогдол үүрэг хялгас, хөөвөр, ноолуурын төлөвлөгөөг удаа дараалан таслаж байсан ба одоо ч бодын хөөвөр, ямааны ноолуур бэлтгэн тушаах хугацаа дуусаад байхад бодын хөөвөр 722 кг, ямааны ноолуур 570 кг дутууг гүйцээх талаар санаа зовж хөөцөлдөж байгаа албан хариуцлагатан цөөн байна.

Төрийн Захиргааны зүгээс улс ардын аж ахуйн төлөвлөгөөг тэнцүүлэн хөгжүүлэх асуудал доголдож нэгдлийн үйлдвэрлэлийн гол салбар болох мал аж ахуйн үйлдвэрлэлийг удирдах явдал тун хангалтгүй байна.

Төрөл бүрийн малын хариуллага маллагаанд тавих хяналт шалгалт суларснаас тус сум сүүлийн 3 жил дараалан мал өсгөх улсын төлөвлөгөөг таслаж түүний дотроос нийгмийн малыг 1965 оныхоос 1967 онд 4,7 мянган малаар хорогдуулж мал өсгөх улсын төлөвлөгөөг 7,7 хувиар тасалсан байна.

Түүгээр ч барахгүй 5 дугаар сарын сүүлчээр болсон хүйтэн бороо,цасан шуурганаар малыг хариулага маллагаагүй байлгаснаас олон мянган малыг хорогдуулж энэ онд нийт 14 мянга гаруй малын хорогдлыг гаргаж байгаа нь мал өсгөх улсын төлөвлөгөөнд ноцтой саад учруулж байна.

Тус сумын Ардын Депутатуудын Хурлын Гүйцэтгэх Захиргаа аж ахуйг удирдах талаар удирдлагаа төвлөрүүлж ажлын салбар бүрт гүйцэтгэлийн хяналт шалгалтыг орхигдуулан хөдөлмөр зохион байгуулалтыг сулруулж байсан дутагдлууд дээр аймгийн Гүйцэтгэх Захиргааны гишүүдийн хурал тодорхой дүгнэлт өгч,нам засаг удирдах байгууллагын тогтоол шийдвэр, хууль дүрмийг биелүүлэх талаар хариуцлагагүй ажилласан сумын Ардын Депутатуудын Хурлын Гүйцэтгэх Захиргааны дарга н. Аюушийг үүрэгт ажлаас нь халсан байна.

Аймгийн Гүйцэтгэх Захиргааны гишүүдийн хурал тус сумын захиргаа, олон нийтийн байгууллага удирдах хүмүүсийн арга барилд оршиж байсан дутагдлыг үндсээр нь илрүүлж цаашдын ажлыг сайжруулах тодорхой заалттай тогтоол гаргалаа.

Улс ардын аж ахуй,соёлыг хөгжүүлэх IV таван жилийн төлөвлөгөөг бүрэн биелүүлэх ялангуяа манай эдийн засгийн чухал салбар мал аж ахуйд учирсан хохиролыг дотоод нөөц бололцоогоо дайчлан ашигласны үндсэн дээр ойрын үед нөхөхөд сумын нийт хөдөлмөрчдийн хүчийг дайчлан зөв зохион байгуулан ажиллах явдал Өнжүүл сумын Ардын Депутатуудын Хурлын Гүйцэтгэх Захиргаа, улс, олон нийтийн байгууллагуудын хойшлуулшгүй чухал зорилт болж байна.

Н. Мөнхөө

гөөн болгож явуулах нь чухал байна.

Сум хороодын Ардын Депутатуудын Хурлын Гүйцэтгэх Захиргаадаас орлогын төлөвлөгөөний биелэлтийн дүнг хурлаараа хэлэлцэж холбогдох арга хэмжээнүүдийг цаг тухайд нь авах хэрэгтэй.

Аймгийн ХАА-н нэгдлүүдийн ашиг орлогын татварыг тооцохдоо нэгдлийн зөвлөлийн санхүүгээс зах зээлд борлуулсан буюу гишүүдэд борлуулсаныг нарийн зааглаж гишүүдэд борлуулсанығаа дотор нь зах зээлийн үнээр буюу тогтоосон үнээр гэж ялгах нь ашиг орлогын татварыг зөв тогтоохын үндэс нь болно гэдгийг анхаарах хэрэгтэй.

Орон нутгийн орлогын төлөвлөгөөг биелүүлэхэд Ардын Депутатуудын Хурлын төсөв төлөвлөгөөний байнгын комиссууд болон депутатууд, идэвхтнүүдийн хүчийг дайчлан оролцуулж сайн ажилласан хүмүүсийг оруулсан орлогын 10 хувиар шагнах журмыг өргөн хэрэглэвэл зохино.

Аймгийн Санхүүгийн хэлтсийн дарга

Д. Сундуй